

НОВИЙ ПОГЛЯД НА РІШЕННЯ ДИДАКТИЧНИХ ПРОБЛЕМ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

О. Ігнатова, Г. Бочко

(кафедра філологічних наук НаУКМА)

Існує думка: іноземній мові не можна навчити, їй можна навчитися. Не заперечуючи справедливості другої частини наведеного твердження, скажемо, що роль викладача в навчальному процесі слід вважати чи не найголовнішою. Проте найбільш ефективно цей процес відбувається, коли є взаємне бажання - навчити, з одного боку, та навчитися - з іншого.

В НаУКМА, за деякими винятками, ми й спостерігаємо таке бажання досягти конкретних результатів в оволодінні другої іноземної мови. Навчальний план передбачає порівняно невелику кількість аудиторних занять з другої іноземної мови — 220 годин за чотири триместри навчання та ще один додатковий триместр (48 годин практичних занять) для тих студентів, що мають здібності та бажання працювати додатково, щоб поглибити своє розуміння системи іноземної мови, що вивчається, засвоїти основні принципи та основи перекладу з іноземної мови на рідну та навпаки.

Навчання дорослої аудиторії іноземній мові, як ми пере-свідчилися на довголітній практиці роботи у вищих навчальних закладах, стає значно ефективнішим, якщо поєднувати пояснення чисто лінгвістичних явищ певної мови з аналізом психофізіологічних явищ, притаманних тому чи іншому мовному об'єднанню; якщо розглядати мовні явища під кутом зору менталітету, а відтак, і історії становлення та розвитку конкретного суспільства, мова якого вивчається. Адже мова відбиває особливості сприйняття індивідами навколишнього середовища у засобах та формах обміну інформацією.

Тут зайвий раз знаходимо підтвердження думці, що “серцем” кожної мовної системи є її синтаксис, а морфологія систематизує весь “будівельний” матеріал у вигляді окремих одиниць, що обов'язково виявляють певні категоріальні ознаки. І навіть коли стосовно окремих вживань ми говоримо про винятки з правил, це означає, що такі вживання виявляють в даному випадку ознаки інших категорій.

В очах французів, наприклад, світ постає як існування необмеженої кількості явищ, понять, істот та предметів, між якими існують зв'язки, що постійно змінюються в просторі та часі. Звідси і структура речення у французькій мові, яке неможливо побудувати без підмета та присудка. (І навіть в

називних реченнях легко відновлюються головні його члени, опущені з стилістичних причин).

Антропоцентрична спрямованість менталітету французької нації приводить до переважання активної форми над пасивною. Будь-яке висловлювання підпорядковане законам логіки. У французькому реченні кожна наступна одиниця є означенням до попередньої, а її морфологічна форма цілком залежить від попередньої граматично або семантично. Саме тому, очевидно, лінгвісти не можуть дійти згоди в питанні визначення головного члена речення — підмета чи присудка, — на зразок відомої дискусії про первинність яйця чи курки. Всю ж структуру речення можна порівняти з будовою людини, де підмет прирівнюється до голови, котра подає думку, присудок — до серця, як фізично відчутної дії, яка передається до прямого додатка — правої руки, що для більшості людей є основною; непрямий додаток легко пов'язується з більш пасивною і не зовсім самостійною лівою рукою, а вже обставини — просторові та часові — пов'язуються з двома ногами людини. Відтак знаходимо пояснення і кількості максимально можливих членів у простому реченні та їх дистрибуцію, котра так відрізняється від тієї, що маємо в українській мові, і яка належить до синтетичних мов на відміну від переважно аналітичної французької мови.

Величезну кількість інших явищ у французькій мові також можна пояснити студентам на прикладах зв'язку менталітету народу та функціонування його мови, значно полегшуючи її вивчення шляхом усвідомлення сутності законів її системи.

Такий підхід відповідає загальним педагогічним принципам навчання, зокрема, свідомому навчанню. Разом з тим, з'являється реальна можливість використовувати стереотипи рідної мови, легше переборювати мовну інтерференцію. В цілому, підвищується зацікавленість до вивчення іноземної мови та ефективність всього навчального процесу. Все вищезгадане вимагає від викладача творчого підходу до організації практичних занять з іноземної мови на кожному етапі ланцюжка: пред'явлення матеріалу — його пояснення — організація тренування для формування первинних навичок та вмінь — контроль знань, навичок та вмінь.